

Осіпова Л. В.

*кандидат економічних наук, доцент
Вінницького торговельно-економічний інституту
Державного торговельно-економічного університету*

Вітова Б. О.

*студентка
Вінницького торговельно-економічний інституту
Державного торговельно-економічного університету*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-254-1-38>

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Інтеграція України до Європейського Союзу є однією з ключових напрямків зовнішньої політики держави, про що свідчать багатоетапні спроби реформування устрою країни, аби отримати статус повноправного асоційованого члена організації. До переліку реформаційних позицій увійшла й економіка країни, в межах якої передбачалась загальна модернізація, усунення відсталості в технічному та технологічному аспектах, залучення іноземних інвестицій та підвищення конкурентоспроможності на макроекономічному рівні.

Питання Угоди про асоціацію та Євроінтеграції України розглядалось в численних працях українських дослідників, а саме А. Гальчинського, В. Гейця, Д. Лук'яненка, В. Чужикова, О. Шниркова та багатьох інших учених. Дослідження в цій галузі охоплюють такі напрямки як зовнішньоекономічна діяльність в межах асоціації, вплив інтеграції на економіку України, оцінка відносин з країнами-членами ЄС, проблеми інтеграції та співпраці України з ЄС, переваги та можливі виклики вступу до ЄС для української економіки і суспільства в цілому.

Україна впевнено крокувала на шляху євроінтеграції, що дало певні результати. 16 вересня 2014 року було ратифіковано Угоду про асоціацію між Україною та ЄС. Відповідно до статті 486 Угоди з 1 листопада 2014 року здійснювалося її тимчасове застосування до моменту набрання нею чинності. 1 вересня 2017 року після тривалого процесу ратифікації Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула чинності у повному обсязі. 11 лютого 2021 року відбулася сьома Рада асоціації Україна-ЄС. Обговорювалися питання імплементації Угоди про асоціацію з акцентом на політичні реформи, верховенство права, економічне співробітництво

та торгівлю, а також події, пов'язані з суверенітетом України та територіальна цілісність [1]. 23 червня 2022 року Європейська Рада на саміті в Брюсселі ухвалила рішення про надання Україні статусу кандидата в ЄС.

За роки Євроінтеграції Україна отримала не лише економічні вигоди, але й можливість подолання розриву в технічній сфері з ЄС. Починаючи з 2014 року Україна отримала потік інвестицій та кредитних коштів на втілення заходів на шляху до ратифікації. У період з 2014 по 2021 рік ЄС підтримав Україну через п'ять послідовних операцій макрофінансової допомоги на загальну суму 5 мільярдів євро кредитів. У лютому 2022 року, на тлі втрати доступу до міжнародних ринків капіталу через посилення геополітичної невизначеності та її вплив на економічну ситуацію в Україні, ЄС вирішив надати додаткові €1,2 млрд для зміцнення стабільності в Україні. 12 липня 2022 року Рада ухвалила рішення терміново надати Україні 1 мільярд євро додаткової макрофінансової допомоги. Разом із надзвичайною фінансовою допомогою загальна макрофінансова підтримка України з боку ЄС зараз сягає 2,2 мільярда євро, і очікується, що вона зростає [1].

На сьогоднішній день торговельно-економічне співробітництво між Україною та Європейським Союзом має стрімку динаміку розвитку. Стабільно зростає двосторонній зовнішньоторговельний оборот та прямі іноземні інвестиції з країн ЄС в українську економіку. Із застосуванням ПВЗВТ одним із засобів регулювання процедури реекспорту та ведення міждержавної торгівлі стало реформування механізму та процедури митного перетину кордону товарів. З боку ЄС було скасовано мита на 94,7% тарифних ліній промислової продукції та 82,2% тарифних ліній сільськогосподарської продукції, тоді як Україна запровадила преференційний режим лише для 49,2% від загальної товарної номенклатури. Середньоарифметичне ввізне мито на європейські товари в Україні знизилося з 4,95% до 2,42%, тоді як з боку ЄС – з 7,6% до 0,5% [2].

Зовнішня торгівля значною мірою впливає на динаміку ВВП, як основного джерела формування доходів. Позитивний вплив на зростання ВВП має експортно-імпортна діяльність держави [3]. У 2021 році експорт українських товарів та послуг до ЄС сягнув 26,8 млрд дол. Обсяг імпорту 27 країн ЄС в Україну становив 28,9 млрд дол. Абсолютні цифри товарного обороту з ЄС зростали з 2015 року. Винятком став лише кризовий для світу 2020 рік. Попри це, за період 2015–2021 років обсяги експорту збільшилися більш ніж удвічі, імпорту – на 88%. Частка країн ЄС в українському експорті за цей час зросла з 34% до майже 40% [4].

Також слід зазначити, ЄС ухвалив постанову, яка дозволяє тимчасово повну лібералізацію торгівлі та призупинення заходів захисту торгівлі на один рік. Ці заходи набули чинності 4 червня 2022 року та діятимуть до 5 червня 2023 року. Завдяки цим заходам ЄС суттєво підтримує економіку України. Регламент є лише одним із заходів, прийнятих ЄС на знак солідарності з Україною.

Важливим показником, що характеризує зміни в результативності економічної сфери України є ВВП. Як інформують звіти НАБУ від 24.12.2021 року, реальний ВВП зріс на 2,7%, номінальний – на 29%. Як і раніше, основний внесок у зростання було забезпечено споживанням домогосподарств, яке збільшилося на 9% р/р у реальному вимірі. Інвестиції зросли на 14,5% р/р [5].

Війна завдала масштабних збитків українській економіці, що тільки почала нарощувати темпи росту. У новому звіті Світового банку їх загальна сума оцінюється у 349 мільярдів доларів США (аналіз охоплює лише період до 1 червня 2022 року). Саме тому Єврокомісія в Комюніке від 18 травня 2022 року заявила, що планує свою майбутню діяльність з післявоєнного відновлення України за такими 4-ма напрямками:

- відбудова країни, її інфраструктури, сфери охорони здоров'я, освіти, зруйнованого житла, а також формування її енергетичної та цифрової стійкості у відповідності з новітньою європейською політикою та стандартами;
- продовження модернізації держави та її інститутів, надання адміністративної підтримки та технічної допомоги;
- впровадження регуляторного та структурного порядку денного з метою поглиблення економічної та соціальної інтеграції України та її людей з ЄС;
- підтримка відродження української економіки та суспільства через підвищення її економічної спроможності, розширення зовнішньої торгівлі;
- розвиток приватного сектору, створення «зеленої» та цифрової економіки [6].

Асоціація з ринком ЄС вимагає від України реформації законодавство у відповідність до норм і стандартів ЄС, особливо в таких сферах як конкуренція, технічні бар'єри в торгівлі, митниця та сприяння торгівлі, захист прав інтелектуальної власності [7]. Вступ до ЄС також створює необхідність прискорити виконання аспектів *acquis communautaire* ЄС і контролювати дотримання законодавства та політики ЄС, зокрема щодо інвестиційних стимулів і контрактів.

Перед країною з'являється низка завдань, а саме: забезпечити безперервність та послідовність процесу Євроінтеграції; імплементувати acquis ЄС та виконати завдання в процесі набуття членства України в ЄС; завершити реформування системи управління та аудиту залучення/витрачання державних коштів відповідно до acquis ЄС; забезпечити підтримку економіки та поглиблення зв'язків з країнами ЄС; здійснити інтеграцію до внутрішніх ринків ЄС; забезпечити продовольчу безпеку та функціонування логістичної мережі з країнами ЄС; забезпечити новий рівень лібералізації торгівлі та секторальної Євроінтеграції, модернізація відносин з ЄС, у тому числі шляхом скасування тарифних і нетарифних бар'єрів у торгівлі з ЄС та сприяння українському експорту, у тому числі надання допомоги експортерам, які хочуть виходити на ринок ЄС [8].

Ці реформи й фінансові інструменти у випадку їх успішної імплементації допоможуть глибше інтегрувати українську економіку в єдиний ринок ЄС, покращити бізнес-середовище в Україні, залучити необхідні прямі іноземні інвестиції та підтримати створення робочих місць в країні.

На даний момент ключовим фактором, що ускладнює ситуацію є російська війна. Навіть після припинення відкритих військових дій це обмежить можливості для швидкого розширення відкритої торгівлі з ЄС.

Література:

1. Історія становлення відносин Україна-ЄС. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eastern-partnership/ukraine>.
2. Tetiana Bulakh, Olena Lytvyn, Oksana Ivashchenko, Natalia Grynchak The formation of innovative economy of ukraine in the context of european union association agreement URL: <https://ejournals.vdu.lt/index.php/mtsrbid/article/download/336/871/4873>.
3. Осіпова Л. В. Вплив євроінтеграційних процесів на економічний розвиток України. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/Ekonomika-i-suspilstvo-3-2016.pdf#page=75>.
4. Аналіз експорту та імпорту України. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications>.
5. Валовий внутрішній продукт (ВВП) в Україні 2022. URL: <https://nabu.ua/ua/vvp-2.html>.
6. Богдан Т. Статус кандидата на вступ до ЄС: економічні та фінансові переваги. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/06/28/688638>.
7. Сфери реформації за вимогами ЄС. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/ukraine_en.
8. Проект Плану відновлення України Матеріали робочої групи «Європейська інтеграція». URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/european-integration.pdf>.